

ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΟΜΑΔΟ- ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

- Ως ομαδο-συνεργατική μάθηση θεωρούμε εκείνη κατά την οποία οι μαθητές/τριες εργάζονται μαζί σε ομάδα των 2 έως 5 ατόμων, όπου κάθε μέλος συμμετέχει στη λύση ενός κοινού θέματος χωρίς την άμεση επέμβαση του εκπαιδευτικού. Η σύνθεση της ομάδας δεν είναι τυχαία, αλλά προκαθορισμένη από τον εκπαιδευτικό.
- Οι έρευνες για την ομαδο-συνεργατική μάθηση και διδασκαλία άρχισαν από το 1929 (Maller18), ενώ οι σύγχρονες αναφέρονται στη συνεισφορά της στο χώρο της μάθησης και συγκεκριμένα στη βελτίωση της επίδοσης, στην καλλιέργεια «υψηλού επιπέδου» γνωστικής διαδικασίας, στην ενεργητική μάθηση, στην παροχή ισότητας ευκαιριών στους μαθητές, στην κοινωνική συμπεριφορά, στην αποδοχή ατόμων διαφορετικής εθνικότητας, φυλής και φύλου, στο διάλογο και στη διαχείριση της ετερογένειας της τάξης.

Στα ομαδο-συνεργατικά περιβάλλοντα τα άτομα θεωρούν ότι πέτυχαν το στόχο τους, εάν και μόνο εάν και τα άλλα άτομα τον πέτυχαν, ενώ σε ανταγωνιστικά περιβάλλοντα τα άτομα θεωρούν ότι πέτυχαν το στόχο τους εάν και μόνο εάν τα άλλα άτομα δεν τον πέτυχαν, οπότε μερικές έρευνες συγκρίνουν ετεροειδή μεγέθη.

Η ομαδο-συνεργατική προσέγγιση στη Δ. Δ.

- Η ομαδο-συνεργατική διδασκαλία και μάθηση βοηθά τα παιδιά με χαμηλή επίδοση να ξοδέψουν λιγότερο χρόνο έξω από το θέμα που επεξεργάζονται και επηρεάζει θετικά την επίδοσή τους.
- Εμπλέκει τους μαθητές /τριες περισσότερο ενεργά στη διαδικασία μάθησης.
- Αναδεικνύει τις αδυναμίες των μαθητών και συμβάλλει στην άμβλυνσή τους.
- Βελτιώνει τις διαπροσωπικές τους σχέσεις .
- Βελτιώνει τις στάσεις απέναντι σε διαφορετικές φυλετικές και εθνικές ομάδες.
- Δημιουργεί ένα πιο άνετο και φιλικό περιβάλλον μάθησης.
- Καλλιεργεί πολλαπλές προσεγγίσεις για την επίλυση ενός προβλήματος
- (Χιονίδου-Μοσκοφόγλου, Μ. 2005)

Πιθανά μειονεκτήματα της ομαδο- συνεργατικής διδασκαλίας

- Συνήθως απαιτείται μεγαλύτερος διδακτικός χρόνος σε σχέση με το ευέλικτο πρόγραμμα.
- Αυξημένη δυσκολία στην αξιολόγηση των μαθητών
- Κάποια μέλη της ομάδας ίσως δε συνεργάζονται.
- Κάποιοι μαθητές ίσως αδυνατούν να παρακολουθήσουν το ρυθμό εργασίας των υπολοίπων.
- Ίσως παρεμποδίζεται η αυτονομία και η αυτενέργεια κάποιων μελών.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΟΜΑΔΩΝ

Ο εκπαιδευτικός είναι καλό να:

- Φτιάξει ομάδες 4 ατόμων, όπου αυτό είναι δυνατόν, επειδή δουλεύουν καλύτερα (5 άτομα είναι καλύτερα από 3 άτομα)
- Επιτρέπει στα παιδιά να διαλέξουν την ομάδα τους, στην αρχή του σχολείου
- Εξισορροπεί τη δυναμική της ομάδας σε σχέση με το φύλο, τη φυλή και τη συμπεριφορά (τα κορίτσια αποδίδουν καλύτερα σε ομάδες ίδιου φύλου)
- Αλλάζει τη σύνθεση της ομάδας κάθε 6 εβδομάδες.
- Ανακατατάσσει τα μέλη, έτσι ώστε να τοποθετεί ένα παιδί υψηλής επίδοσης και ένα χαμηλής επίδοσης σε κάθε ομάδα.

2. ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Κάθε μέλος της ομάδας προτείνεται να αναλάβει συνειδητά τους εξής ρόλους:

- Να ελέγχει αν τηρούνται οι κανόνες συμπεριφοράς της ομάδας και να κρατά το ενδιαφέρον των μελών της ομάδας στο θέμα που επεξεργάζονται.
- Να γεννά νέες ιδέες.
- Να υποστηρίζει και να ενθαρρύνει.
- Να διατυπώνει ερωτήσεις.
- Να συνδυάζει και να συνθέτει τις ιδέες των μελών της ομάδας (από τους πλέον δύσκολους ρόλους).

Οι μαθητές είναι καλό να συμπληρώνουν το παρακάτω φύλλο.

Φύλλο Παρατήρησης της Ομάδας

Τάξη _____ Κεφάλαιο.....Παράγραφος.....

Αριθμός / Όνομα Ομάδας

	Μέλη			
Ρόλοι	Μαρία	Παντελής	Νίκη	Ζωή
Επικεντρώνει τα μέλη της ομάδας στο θέμα				
Γεννά νέες ιδέες				
Υποστηρίζει-ενθαρρύνει				
Διατυπώνει ερωτήσεις				
Συνδυάζει τις ιδέες των μελών της ομάδας				
Άλλος ρόλος				

Σημειώσεις :

3. ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Ο εκπαιδευτικός πρέπει να :

- Εξηγεί και κανονίζει τους κανόνες και τις κοινωνικές δεξιότητες της συνεργατικής συμπεριφοράς.
- Κάνει εξάσκηση στα παιδιά με «μαθήματα συνεργατικά» πριν από την αξιολόγηση κατά ομάδες.
- Κάνει σαφές στους μαθητές ότι κάθε μέλος της ομάδας έχει την ευθύνη:
 - να ακούει προσεκτικά και με σεβασμό τον άλλον στην ομάδα,
 - να συνεισφέρει στο θέμα που αφορά την ομάδα,
 - να ζητά βοήθεια από την ομάδα, όταν χρειάζεται,
 - να βοηθά άλλους στην ομάδα, όταν ζητείται,

αλλά και ότι δεν πρέπει να αλλάζει γνώμη, εκτός αν πειστεί με λογικά επιχειρήματα.

Χιονίδου-Μοσκοφόγλου, Μ (2005).

1. Η ΜΕΘΟΔΟΣ (Jigsaw = κομμάτι του παζλ)

“ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ »

Στην παραδοσιακή τάξη ο εκπαιδευτικός, μετά την εισαγωγή μιας καινούριας έννοιας, θέτει ερωτήσεις απευθυνόμενος σε όλη την τάξη. Οι μαθητές εργάζονται καθένας ξεχωριστά και όταν ο ταχύτερος μαθητής απαντήσει, προχωρεί στο επόμενο στάδιο μαζί με τον εκπαιδευτικό, αφήνοντας συνήθως πίσω το μεγαλύτερο μέρος της υπόλοιπης τάξης. Με τη μέθοδο “ μαθητές με αριθμούς ” ο εκπαιδευτικός ξεκινά με ένα πρόβλημα απευθυνόμενος σε όλη την τάξη. Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες και στο τέλος βεβαιώνονται ότι κάθε μέλος της ομάδας μπορεί να απαντήσει στο ερώτημα που έχει τεθεί. Σε κάθε μαθητή/τρια της ομάδας αντιστοιχεί ένας αριθμός από το 1-4 ή 5. Ο εκπαιδευτικός, χρησιμοποιώντας κλήρο, ορίζει τον εκπρόσωπο, μαθητή/τρια της ομάδας, που θα δώσει την απάντηση σε όλη την τάξη. Το βαθμό που θα πάρει ο εκπρόσωπος της ομάδας θα τον πάρει και κάθε μέλος της ομάδας.

2 Α. Η ΜΕΘΟΔΟΣ "JIGSAW"

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Με τη μέθοδο αυτή κάθε μέλος της ομάδας αναλαμβάνει να εργαστεί επάνω σε ένα κομμάτι του θέματος. Για παράδειγμα, αν θέλουμε οι μαθητές μας να ανακαλύψουν ότι το άθροισμα των εξωτερικών γωνιών ενός πολυγώνου είναι 360 μοίρες, κατανέμουμε τις ερωτήσεις του φύλλου εργασίας στα μέλη της ομάδας, έτσι ώστε κάθε μαθητής/τρια να ερευνήσει την περίπτωση δύο μόνο πολυγώνων και μετά να κάνει μία εικασία, η οποία θα καταγραφεί, μαζί με τις εικασίες των υπόλοιπων μελών της ομάδας, σε έναν πίνακα διπλής εισόδου της ομάδας. Τέλος, η ομάδα θα κάνει την εικασία της χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες όλων των μελών της.

Η μέθοδος αυτή ενδείκνυται για προσεγγίσεις ερευνητικών θεμάτων.

2B . Η ΜΕΘΟΔΟΣ “JIGSAW”

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

Η μέθοδος αυτή είναι ανάλογη της προηγούμενης με τη διαφορά ότι τον ίδιο χρόνο οι ομάδες εργάζονται σε παράλληλα και συμπληρωματικά θέματα. Για παράδειγμα, μία ομάδα μπορεί να δουλεύει για το είδος των λύσεων της δευτεροβάθμιας εξίσωσης, όταν η διακρίνουσά είναι θετική, άλλη να δουλεύει για την περίπτωση που η διακρίνουσά είναι αρνητική, ενώ άλλη ομάδα μπορεί να δουλεύει για διακρίνουσα ίση με το μηδέν.

Στη μέθοδο αυτή φροντίζουμε να διαθέσουμε αρκετό χρόνο, ώστε οι ομάδες να παρουσιάζουν τα αποτελέσματά τους με τον εκπρόσωπό τους.

3. Η ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΜΕ ΛΥΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

Αν ο εκπαιδευτικός παρατηρήσει ότι κάποιο πρόβλημα που είχαν τα παιδιά για το σπίτι παρουσίασε δυσκολία, αναθέτει σε μία ομάδα να το προετοιμάσει σε 5 λεπτά και να το παρουσιάσει στην τάξη.

4. Η ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΩΣ «ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΕΣ - ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ»

Στην περίπτωση αυτή ο εκπαιδευτικός καλεί ένα μέλος από κάθε ομάδα (συνήθως όχι εκείνο με την καλύτερη επίδοση) και δημιουργεί μία ομάδα με μαθητές/τριες «μεσολαβητές», τους οποίους εκπαιδεύει σε κάποιο θέμα και οι οποίοι με τη σειρά τους επιστρέφουν στις ομάδες τους και εκπαιδεύουν τα μέλη του.

5. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - PROBLEM SOLVING ΜΕ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ

Ανάλογα με τη ρύθμιση του χρόνου που κάνει ο εκπ/κός, μπορεί σε καθεμιά από τις ομάδες του να δώσει για λύση προβλήματα σε χρόνο 2 ή περισσότερων εβδομάδων, όπου οι μαθητές θα εργάζονται για 15 λεπτά την ημέρα. Την τελευταία ημέρα ο εκπρόσωπος (μετά από κλήρωση) κάθε ομάδας παρουσιάζει και αναλύει τη διαδικασία λύσης των προβλημάτων. Κάθε μέλος της ομάδας αξιολογείται με τους ίδιους τρεις βαθμούς που αφορούν τις λύσεις των προβλημάτων, τον τρόπο της παρουσίασής τους και τη συμπεριφορά της ομάδας. Η μέθοδος αυτή προσφέρεται και για απασχόληση των «καλών μαθητών» της τάξης, όταν πλήττουν.

5. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

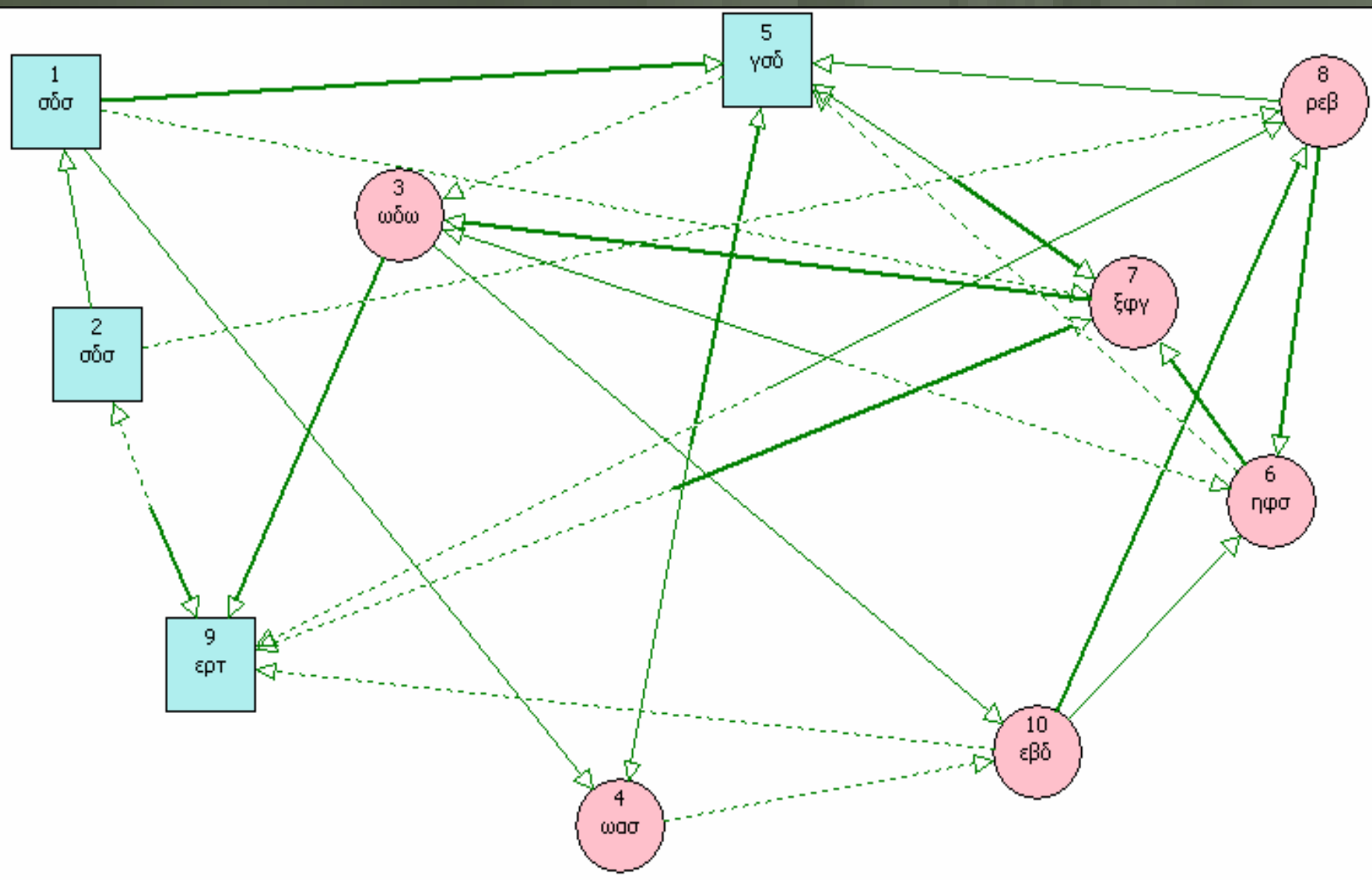
- Αρνείται να δίνει γρήγορες απαντήσεις.
 - Επαινεί, ενθαρρύνει και αναγνωρίζει την πρέπουσα συμπεριφορά.
 - Παρεμβαίνει μόνο όπου είναι απαραίτητο.
 - Προωθεί τεχνικές για έρευνα και έξω από την τάξη.
-

6. ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

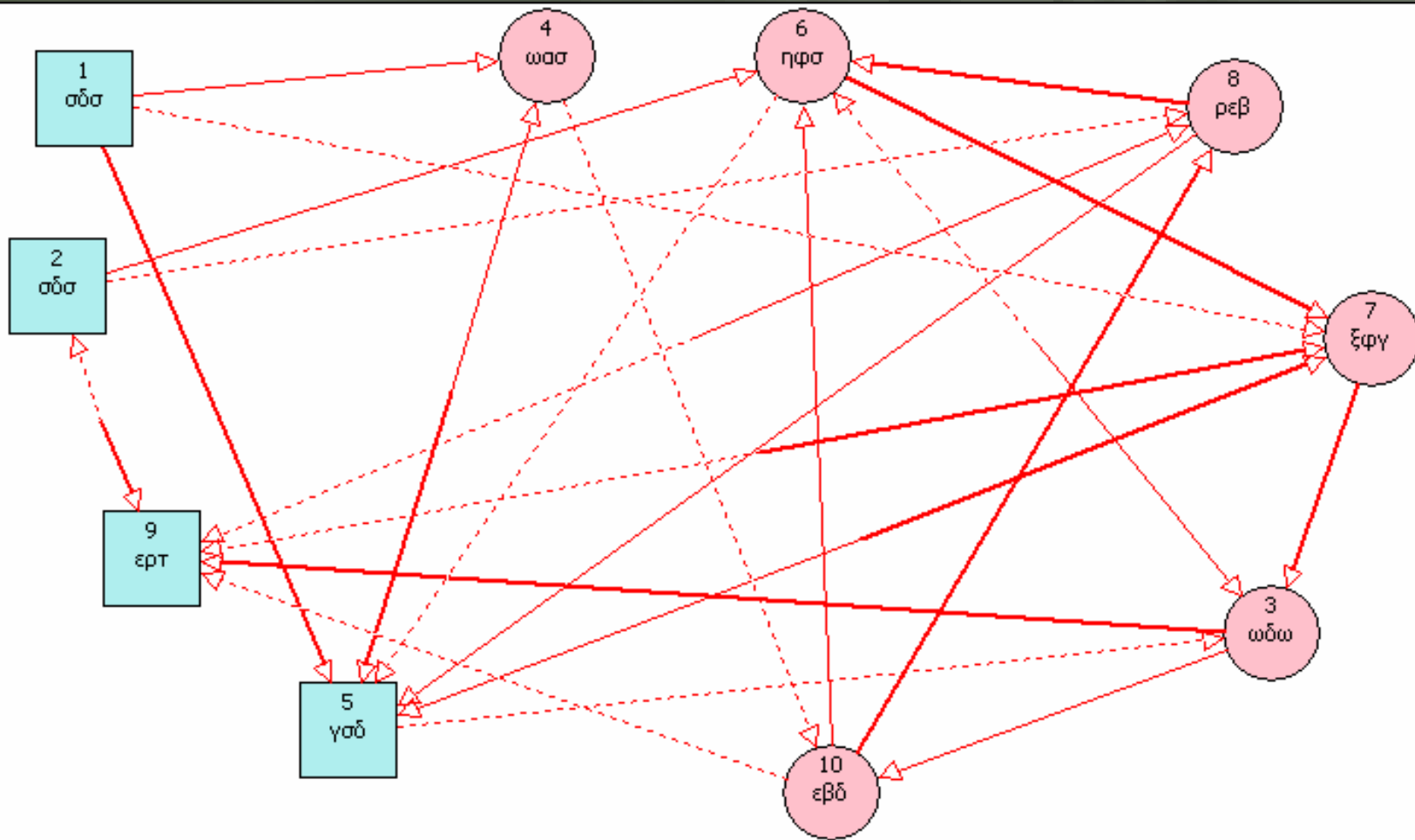
- Ο εκπαιδευτικός βαθμολογεί όχι μόνο την επίδοση σε ατομικά διαγωνίσματα αλλά και τις συνεργατικές διαδικασίες της ομάδας, αποδίδοντας τον ίδιο βαθμό στα μέλη της ομάδας, ο οποίος μπορεί στο Α΄ τετράμηνο να καλύπτει το 5% της βαθμολογίας του και στο τελευταίο τετράμηνο το 20%. Με αυτή την αξιολόγηση οι μαθητές ξέρουν ότι η **διαδικασία της συνεργατικότητας είναι μία σοβαρή υπόθεση** για τον εκπαιδευτικό.
- Αποφεύγει τον ανταγωνισμό μεταξύ των ομάδων, αν και η έρευνα έδειξε ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ των ομάδων είναι κίνητρο για τους μαθητές.

Το κοινωνιόγραμμα της τάξης

- Λογισμικό για κοινωνιογράμματα:
- <http://groupdynamics.en.softonic.com/download#downloading>

- First choice
- Second choice
- Third choice or more
- Acceptance (positive choices)
- Rejection (negative choices)

- First choice
- Second choice
- Third choice or more
- Acceptance (positive choices)
- Rejection (negative choices)

Τα ερωτήματα του κοινωνιομετρικού τεστ

Ονοματεπώνυμο :

- *Με ποιους συμμαθητές σου θα ήθελες να κάθεται στο ίδιο θρανίο /ή να είσαι στην ίδια ομάδα; Γράψε τους τρεις από αυτούς που θα προτιμούσες περισσότερο.*
- α)
- β)
- γ)

Κοινωνιομετρικό τεστ με αρνητικά ερωτήματα

Ονοματεπώνυμο :

- *Με ποιους συμμαθητές σου δε θα ήθελες να κάθεται ποτέ στο ίδιο θρανίο /ή να είσαι στην ίδια ομάδα; Γράψε τους τρεις από αυτούς που δε θα προτιμούσες περισσότερο.*
- α)
- β)
- γ)
- *Τα δύο τεστ (με θετικά και αρνητικά ερωτήματα) μπορούν να δοθούν και συνδυαστικά.*

Βιβλιογραφία

- Μουταβελής, Α. (2011). Πανελλήνιο ερευνητικό πρόγραμμα διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που φοιτούν στην κοινή τάξη. Στο «Η Ειδική Αγωγή Αφετηρία Εξελίξεων στην Επιστήμη και στην Πράξη», „2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ειδικής Αγωγής: 15-18 Απριλίου 2010. Τόμος Γ΄: Γρηγόρη.
- Κοσμόπουλος, Α. & Μουλαδούδης, Γ. (2009). Ο Carl Rogers & η Προσωποκεντρική του Θεωρία για την Ψυχοθεραπεία και την Εκπαίδευση. 4η Έκδοση. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Χιονίδου-Μοσκοφόγλου, Μ (2005). Βασικές Μέθοδοι Ομαδο-συνεργατικής Διδασκαλίας και Μάθησης στα Μαθηματικά.
http://users.auth.gr/~lemonidi/sde_yliko/Omadosinergatik_i%20didaskalia%20.pdf

Σας ευχαριστώ για την
προσοχή σας!